

# בית דין ירושלים

## לדיני ממונות ולבירור יוחסין

### תובע לאסור אשתו מלשוחח עם הפסיכולוג המטפל בה

תיק ממונות מס' 113-תשס

התובע: א' ע"י ב"כ טוען רבני י. זילבר

הנתבעים: גב' ב' והפסיכולוג מר ג'

#### נושא הדיון

התובע מר א' תובע לאסור על אשתו ב' מלהפגש עם הפסיכולוג מר ג' לשיחות נפש, בשיחות קבוצתיות ובשיחות פרטיות, מפני שבעקבות הפגישות והשיחות ביניהם נפרדו בני הזוג מחיים משותפים. הוא מבהיר שגם אם עד היום לא עברו איסור, מ"מ מפגשים אלה נוגדים את גדרי הצניעות ואת קדושת ושלמות הבית היהודי, והוא חושש להיכן יגיעו הדברים אם תמשיך להפגש אתו. מלבד הרס חיי המשפחה טוען א' שהאשה משלמת לב' הרבה כסף, בלי רשותו ובניגוד לדעתו, ומכיון שהכסף שייך לשני בני הזוג הוא מבקש לאסור עליה לשלם כסף לב'. הנתבעת ומר ב' מבקשים לדון בענין בבי"ד אחר.

#### פסק דין

בית הדין אוסר בצו ביניים על האשה ועל ב' להפגש ביניהם, ואוסר על האשה לשלם שכר לפסיכולוג בלי הסכמת הבעל בטרם בירור בד"ת.

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד (-) יהושע ווייס (-) שמואל חיים דומב

#### השאלות לדיון

- א. האם מוסמך ביי"ד לאסור על אשת איש להפגש עם אדם אחר.
- ב. האם א"א שנתבעת בבי"ד שלא להפגש עם אדם זר זכאית לגרור את הדיון לבי"ד אחר מדיון תובע הלך אחר הנתבע.
- ג. האם שומעים טענות הבעל על אשתו ומקבלים עדות שלא בפניה כדי לאוסרה להפגש עם אדם אחר.

## תשובה

א. במשנה סוטה כד א: וחלו שבי"ד מקנין להן - אם רואין אותה מתנהגת צפריעות (רש"י) - מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוס צבית האסורין. לא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה וכו'. ובגמ' שם כז א ת"ר איש מה ת"ל איש איש לרבות אשת חרש ואשת שוטה ואשת שעמוס ושהלך בעלה למדה"י ושהיה חבוס צבית האסורין, שבי"ד מקנין להן לפוסלן מכתובתן. ובתוס' שם: נראה דעיקר קרא לא אינטריך אלא לאוסרה לבעל ולצועל ע"י קינוי זה וכו'.

ובגדר הקינוי של בי"ד כתב בנובי"ת אבהע"ז סי' קנט דכל עיקר הקינוי של בי"ד הוא שהבי"ד עושים בזה שליחותו של הבעל, ואמרינן מן הסתם דניחא ליה להבעל בזה וזכין לאדם שלא בפניו, וכן מצואר ברש"י כה א ד"ה עצדינן שקינוי בי"ד הוא מטעם שליחות הבעל. ודוקא כשנתחרש או שהוא חבוס, אבל אם הוא עמה ויכול לקנא בעלמו ואינו מקנא חזינן דלא ניחא ליה, ואיך יקנאו לה הבי"ד, ואיך יהיו הבי"ד שלוהין בעל כרחו. ועוד מדוקדק מהרמב"ם והשו"ע דבי"ד קוראים לה וכו', למה כתב קוראים, הול"ל שולחים ואומרים לה, דנראה שהבי"ד בעלמם נריכין לקנא לה ולא מלו לשלוח אלאה שלוחא דצי דינא לקנא לה, די"ל שאף הבעל בעלמו אינו מקנא ע"י שליח, ושאינו בי"ד דרבי רחמנא ואפי"א אם הבעל מני לקנא ע"י שליח, בי"ד אינם יכולים, דמילי לא מימסרין לשליח. עיי"ש.

וכע"ז בחזו"א אבהע"ז סי' מט אות י דבי"ד מקנין משום דזכות הוא לו, ואע"ג דמקראי ילפינן ליה, קראי אינטריך למיחשב קינוי דבי"ד קינוי אע"ג דליכא אימתא דבעל ואין זה חליפות כולי האי לעבור על התראת בי"ד מלעבור על התראת הבעל. ועיי' חו"ב סוטה שם דעיקר הכוונה בקינוי הוא שלא תצוא לידי עבירה, ולא שתהא נאסרת עליו מספק.

ובנידון דידן שהבעל מצקש מבי"ד שיאסרו על האשה ועל הפסיכולוג להפגש לשליחות נפש, גם אם הבעל עצמו היה אוסר את זה על האשה לא היה לזה דין קינוי, כיון שאין קינוי אלא כשאומר אל תסתרי, אבל אל תדברי אינו קינוי, עיי' ריש סוטה, ואף כשאומר אל תתייחדי עמו כתב בשו"ת חת"ס ח"ב סי' קי דלא הוי לשון סתירה, ואין לריך לומר כשהבעל לא קינא בעלמו אלא שולח את הבי"ד לקנא, והאשה מסרבת להופיע בפני הבי"ד, אין הבי"ד יכולים לשלוח שליחות זו ע"י שליח או ע"י מעשה בי"ד בכתב, וכמו שכתב הנו"ב. ע"כ פשוט שבנידון דידן אין האשה נאסרת מדין סוטה וגם אינה מפסדת מכתובתה אם תעבור על האיסור. אמנם לפי מש"כ החו"ב גם בלי שנאסרת מדין סוטה יש לבי"ד להפרישה מאיסור, שזה עיקר הכונה בקינוי שלא תצוא לידי עבירה, ולא שתהא נאסרת עליו מספק, וכיון שהבעל חושש שמיפגשים כאלה עלולים להציא לידי עבירה, ע"כ מזוים עליה צית דין שלא להפגש עם הפסיכולוג בטרם צירור בד"ת.

ב. צפת"ש חו"מ סי' יד ס"ק ד הביא מגליון השו"ע של הרה"ג מוהר"י העשיל אשכנזי דה"ה צא"ש ואשתו לריכה האשה לילך אל מקום האיש שאף היא חייבת בכבוד בעלה - כמו בן שרירך לילך אחר אביו, כמו שפסק הרמ"א שם סעי' א ויו"ד סי' רמ סעי' ה - וגם טלטולא דגברא קשה וכו'. ע"כ. וכתב הפת"ש: ולע"ד לא נהירא, וגם מתשוי ברית אברהם אברהם"י סי' נב לא נראה כן. ע"כ. וכתב צפד"ר כרך ו עמ' 272 שנהגו בתי הדין כדעת הפת"ש. וכתב בערוך השלחן סי' יד סעי' ד דוקא בצן ואב מחוייב הבן לילך לעירו של האב אע"פ שהוא נתבע, אבל שאר אנשים אע"פ שהנתבע חייב בכבודם אין להם דין זה, דאין זה רק בכבוד אב ואם שהוקש כבודם לכבוד המקום, אבל לא בכל שחייב בכבוד התובע, דאין סברא שנטריח לנתבע שלא כדין מפני כבודו של זה.

ועיי' אגרות משה חו"מ ח"א סי' ח שלפי טעם הגר"א ס"ק יח שעל התובע לילך אחר הנתבע מהא דצ"ק מו צ דמאן דכאיב ליה כאיבא חזיל לצי אסיא, ושמעינן מזה גם דין זה דהוא לריך למיזל להאסיא שיכול יותר לרפאות, וכיון שהוא במקום אחר לריך לילך לאותו המקום שנמלא שם הנתבע שהם יוכלו יותר להביאו לדין לפנייהם מאשר צי"ד שבמקום המלוה. וכתב האגרות משה שטעם זה לא שייך אלא בכל תובע ונתבע שליכא שום נידון קודם שאנו שומעים התביעה, שלכן לריך התובע לצוא למקום הנתבע שידעו שיש מה לדון ויביאוהו לפנייהם לדון, אבל כדבר הידוע שיש נידון עוד קודם ששמעו טענות מהתובע, כמו אשה שנסעה מצעלה וצאה לכאן שהכל רואים שהצעל הוא תובע ממנה שהיא מורדת והיא נתבעת לריכה להשיב, שנמלא שאף שלא צא לצי אסיא, לא שייך סברא זו, אלא יש לדון כדין נתבע שרירך לילך לציית הועד כשרואה התובע, לא מיבעיא להסוברים דבכל תובע ונתבע הוא כמו לוח ומלוה שנחשב עבד לוח, אלא אפי' אם בשאר תביעות ליכא דין זה, באשה לצעלה שמשועבדת לו יש להיות כדין לוח למלוה מטעם זה שהוא כעבד לוח. ואף אם יש לה תביעות שתובעת גם ממנו, הרי לענין תביעותיה לא ידוע עד שתטעון, שלכן הרי היא לריכה לצוא למקום בעלה הנתבע כדין תובע ונתבע כשהן בשני מקומות שרירך לילך למקום הנתבע וכו'. ע"כ.

לפי"ז בנידון דידן שהבעל מבקש לאסור על האשה מלהפגש עם הפסיכולוג, הוי כדבר הידוע שיש נידון עוד קודם ששמעו טענות התובע וקודם שצא לצי אסיא, ע"כ חייבת לדון במקומו של הבעל.

ג. בשו"ע חו"מ סי' כה סעי' טו: אין מקבלין עדות שלא בפני צע"ד, ואם קבלו אין דנין על פיו. וברמ"א שם: וחוזרין ומגידין בפניו. וי"ח ואומרים דאם נתקבל העדות שלא בפניו כשר צדיעצד. והש"ך ס"ק יט הביא בשם הרש"ל דאפי' צדיעצד פסול, וכ"פ צ"ש אברהם"י סי' יא ס"ק טז בשם רוב פוסקים. ופסק הרמ"א בשו"ע אברהם"י סי' יא סעי' ד עפ"י שו"ת הרא"ש כלל מו: ואין לקבל העדות - שזינתה - שלא בפניה ושלא בפני בעלה. וצפת"ש שם ס"ק יח הביא המאירי צ"ק פרק הגזל שהסכימו חכמי ברללונזי שבענין איסורין - כגון שצאו עדים והעידו שנתקדשה לפלוני או שנטמאו טהרותיו - מקבלין שלא בפני צע"ד, שזכות הוא לו להפריש מן האיסור. ומעשים שצכל יום שמקבלים עדות הקדושין שלא בפני צע"ד.

ועיי אמרי בינה הלי עדות סי' י דמיירי במקום שרריך צ' עדים כגון דאיתחזק איסורא, ולשיטות הסוברים דצכה"ג באיסורין לריך להעיד בפני צי"ד דוקא, ואפי"ה אי"ל להעיד בפני צע"ד. וכ"כ צש"ת הראנ"ח סי' סח דהמקובל אללינו מפי סופרים וספרים דצעניני איסור אישות לא שייך לומר קצלת עדות שלא בפני צע"ד, שהצי"ד עלמס הם צע"ד. ועיי פת"ש שם שכ"כ הרדצ"ו בתשובה ח"א סי' ע ונתן טעם לדבריו דמה דהוי לאפרושי מאיסורא כו"ע צע"ד נינהו, והדיינים עלמס שצפניהם העדים מעידים הם צע"ד צעדות זו. ועיי חלקת יואב אצהע"ז סי' ד שציאר דברי הרדצ"ו עפ"י ריטב"א קדושין כז לענין גלגול שבועה שלדעת הסובר אין פותחין אף בשבועה דאורייתא, שצפוטה שהכהן פותח לה בגלגול ה"ו משום שצאיסור כל ישראל ערצין זל"ו ומחוייבין להפריש מהאיסור ולכן נחשז הכהן כצע"ד. ועיי פת"ש שם צשם תש"ו ר' צללאל אשכנזי סי' ה דדוקא היכא דליכא צעדותן אלא לאפרושא מאיסורא, אצל היכא דפתיך צהדיה דררא דממונא אין מקצלין אפי" על האיסור, ואפי" אם יחלוק החולק לומר שאין לאוסרה לחלוטין עפ"י קצלת עדות שלא צפניהם, מ"מ איסורא תלוי עד שהיא וצעלה עליהם להציא העדים לצי"ד, דהכי דיינין לכל אלמי, זולת זה ודאי אין לה היתר עיי"ש צאורך. ועיי תש"ו רעק"א ר"ס לט שהאריך ג"כ צענין זה. ע"כ. ולפי דברי הרעק"א שם לענין איסורא אוקמי אדינא דאורייתא ומהני קצלת עדות צדיעצד. וכ"כ צנוצי"ק אצהע"ז סי' עז צסתירת היתר ד'.

וכתב הח"מ סי' יא ס"ק יא שאע"פ שעדי זנות לריכים להעיד בפני האשה וצעלה, צפני הצועל אי"ל להעיד, אע"פ שנאסרת גם עליו, דאסורה לצעל אסורה לצועל, מ"מ אינו נחשז כצע"ד, אלא דלרווחא דמילתא מקצלים צפני הצועל.

וצנז"ד שאין הדיון לאסור את האשה לצעלה ולהפסידה כתוצתה, אלא רק להפרישה מאיסור של מפגשים עם הפסיכולוג, נראה שאפשר לקבל על כך עדות שלא צפניה, וכמש"כ המאירי והרדצ"ו דמאי דהוי לאפרושא מאיסורא כו"ע צע"ד נינהו, וכמש"כ החלקת יואב דלענין איסור כל ישראל ערצים זל"ו ומלוזים להפריש מהאיסור, והדיינים עלמס הם צעלי הדין צעדות זו. ואע"פ שצדיון זה יש גם דררא דממונא לפסיכולוג שלא יקבל שכר מהאשה עבור טיפוליו, כיון שהשכר המופסד הוא עבור טיפולים עתידיים שטרם נתן, ההפסד הוא תולאה דממילא, שכיון שלא תצוא אללו לטיפול לא תהיה לה סיבה לשלם לו, ואין זה כדררא דממונא שדבר צתש"ו ר' צללאל אשכנזי, דשם מדובר להוציא מהאלמנה מה שכבר תפסה למזונותיה, שאם נתקדשה לאחר מוציאין מידה, וע"כ עדות על קידושיה היא על האיסור ועל הממון כאחד.